

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH VĚD

ÚSTAV OŠETŘOVATELSTVÍ

Barbora Slováčková

Autonomie v práci sestry

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Ludmila Koudeláková, Ph.D.

Olomouc 2024

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením mé vedoucí kvalifikační práce paní Mgr. Ludmily Koudelákové Ph.D. a použila uvedené bibliografické a elektronické zdroje, které jsou v práci řádně citovány.

Olomouc

Barbora Slováčková

Ráda bych poděkovala vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Ludmile Koudelákové, Ph.D. za odborné vedení, vřelý přístup a cenné rady.

Anotace

Typ práce: Bakalářská práce

Téma práce: Autonomie v práci sestry

Název práce v CJ: Autonomie v práci sestry

Název práce v ANJ: Autonomy in a nurse's work

Datum zadání: 2023-11-15

Datum odevzdání: 2024-7-1

VŠ, fakulta, ústav: Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta zdravotnických věd

Ústav ošetrovatelství

Autor: Barbora Slováčková

Vedoucí: Mgr. Ludmila Koudeláková, Ph.D.

Oponent:

Abstrakt v ČJ: Tato přehledová bakalářská práce sumarizuje aktuální dohledané publikované poznatky zaměřené na autonomii v práci sestry. Teoretická východiska byla zpracována z dohledaných výzkumných studií z databází PubMed, Proquest, Google Scholar, Wiley Online library. Hlavní cíl bakalářské práce je specifikován ve dvou dílčích cílech. Prvním dílčím cílem je sumarizovat aktuálně dohledané poznatky o autonomii v práci všeobecné sestry. Autonomie sestry, definovaná jako svoboda jednat na základě vlastního úsudku a znalostí, představuje klíčový pilíř moderního ošetrovatelství. Sestry jsou nedílnou součástí ošetrovatelského týmu, a zajišťují pacientům etickou, respektující a humánní péči. Kompetentní všeobecná sestra je vybavena schopností správně posoudit situaci pacienta, efektivně se rozhodovat a volit vhodné postupy. Umí předvídat důsledky svých činností a reagovat adekvátně. Míra autonomie sestry roste s úrovní a kvalitou jejich vzdělávání, které představuje jeden z klíčových cílů. Autonomní vzdělávání sestry klade důraz na rozvoj znalostí, odpovědnosti, kritického myšlení a schopnosti rozhodovat v různých podmínkách. Tyto dovednosti se promítají do jednotlivých úkonů práce sestry a ovlivňují tak celkovou kvalitu péče o pacienty.

Druhý dílčí cíl sumarizuje aktuálně dohledané poznatky o profesní autonomii, konceptu ošetrovatelské péče. Profesní autonomie sester, svoboda rozhodovat se o vlastní práci, je klíčová pro kvalitní péči o pacienty. Zvyšuje zodpovědnost sester, jejich efektivitu a spokojenost, umožňuje jim lépe zvládat náročné situace a aktivně se podílet na rozvoji profese. Nedostatek autonomie vede k negativním dopadům na sestry i pacienty. Podpora autonomie a efektivní týmové práce s jasně definovanými rolami, vzájemnou důvěrou a otevřenou komunikací mezi sestrami a lékaři, je nezbytná pro dosažení kvalitní péče o pacienty a pro prosperitu celého zdravotnického systému. Spolupráce mezi sestrami a lékaři prokazatelně snižuje úmrtnost, komplikace a dobu hospitalizace a zvyšuje spokojenost obou profesí i pacientů.

Abstrakt v AJ: This bachelor thesis summarises the current published evidence on autonomy in nursing. The theoretical background was drawn from retrieved research studies from PubMed, Proquest, Google Scholar, Wiley Online Library. The main aim of the bachelor thesis is specified in two sub-objectives. The first sub-objective summarizes the current evidence on autonomy in generalist nursing. Nurses' autonomy, defined as the freedom to act on their own judgement and knowledge, is a key pillar of modern nursing. Nurses are an integral part of the nursing team, providing ethical, respectful and humane care to patients. A competent general nurse is equipped with the ability to correctly assess the patient's situation, make effective decisions and choose appropriate procedures. They can anticipate the consequences of their actions and respond appropriately. The level of autonomy of nurses increases with the level and quality of their education, which is one of their key objectives. Autonomy education for nurses emphasises the development of knowledge, responsibility, critical thinking and the ability to make decisions in different settings. These skills are translated into the individual tasks of the nurse's job and thus influence the overall quality of patient care. The second sub-objective summarizes the current knowledge on professional autonomy, a nursing care concept. Nurses' professional autonomy, the freedom to make decisions about their own work, is crucial for quality patient care. It increases nurses' responsibility, their effectiveness and satisfaction, enables them to cope better with challenging situations and to actively participate in the development of the profession. Lack of autonomy leads to negative consequences for nurses and patients. Fostering autonomy and effective teamwork with clearly defined roles, mutual trust and open communication between nurses and physicians is essential for achieving quality patient care and for the prosperity of the entire healthcare system. Collaboration between nurses and physicians has been shown to

reduce mortality, complications, and length of hospital stay and to increase satisfaction for both professions and patients.

Klíčová slova v ČJ: autonomie, všeobecná sestra, ošetřovatelství, spolupráce

Klíčová slova v Aj: autonomy, general nurse, nursing, cooperation

Rozsah: 33 stran/ 0 příloh

OBSAH

ÚVOD	8
1. Popis rešeršní činnosti	10
2. Přehled aktuálně dohledaných publikovaných poznatků	12
2.1 Autonomie v práci všeobecné sestry	12
2.2 Profesní autonomie koncept ošetrovatelské péče	16
2.3 Význam a limitace aktuálně dohledaných publikovaných poznatků.....	25
ZÁVĚR	27
REFEREČNÍ SEZNAM	29
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	33

ÚVOD

Spolupráce mezi lékaři a sestrami je hlavním faktorem léčby. Je zapotřebí dobrá komunikace v týmu a podpora týmových kompetencí a možnost autonomie v práci sestry (Aghamohammadi et al, 2019). Role sestry v ošetrovatelství je v péči o pacienty jedinečná a zásadní. Autonomie sestry je důležitá pro zaručení výkonu její profesní autonomie ve všech oblastech, kde působí, a poskytuje sestram při výkonu své práce rozhodovací pravomoc (Costa et al, 2021). Sestry čelí výzvám a účastní se rozhodování a předávání znalostí o různých scénářích ošetrovatelské praxe (Soares et al, 2020). Schopnost sester samostatně vykonávat sesterskou práci, ošetrovatelskou péči je zásadní pro vnitřní spokojenost sester i pacientů. Je zde zapotřebí dobrá komunikace v týmu a podpora týmových kompetencí a možnost autonomie v péči o nemocného (Aghamohammadi et al, 2019). Abychom zajistili kvalitní péči o pacienty a udrželi stabilitu v tomto klíčovém povolání, je nutné, aby zaměstnavatelé a celá společnost aktivně podporovaly sestry. To zahrnuje investice do jejich vzdělávání a podpory, čímž se jim zajistí nezbytné znalosti, dovednosti a odolnost pro náročnou práci. (Soares et al, 2020). Pracovní prostředí, které podporuje profesionály, se vyznačuje tím, že spolupráce respektuje autonomii jednotlivých členů týmu (Spetz et al, 2017). Příznivé pracovní prostředí zmírňuje výskyt pracovního stresu a přispívá k lepší spolupráci mezi sestrou a lékařem, a pozitivně ovlivňuje efektivitu péče (Ylitörmänen et al 2019). Pro práci sestry je klíčová kombinace osobních vlastností a odolnosti. Mezi nejdůležitější patří přesnost, trpělivost, zodpovědnost, dělitelnost pozornosti, manuální zručnost, dobrý psychofyzický stav a odolnost vůči stresu (Lewandovská et al, 2018). Pracovní spokojenost a tedy psychické, emocionální a fyzické zdraví sester souvisí s autonomií a jsou ovlivněny povahou a kulturou pracoviště a dávají vzniknout příležitostem v možnostech péče o nemocného. Při posilování profesní autonomie sester, je důležité, aby sestry svou práci vnímali smysluplně (Gottlieb et al, 2021). Práce sestry je náročná a pandemie Covid-19 toto břemeno ještě prohloubila, čímž vedla k nárůstu úzkosti, vyčerpání a traumatizace u mnoha sester, které uvažují o odchodu z profese (Costa et al, 2021).

Díličními cíli jsou:

1. Sumarizace aktuálně dohledaných poznatků o autonomii všeobecné sestry v práci
2. Sumarizace aktuálně dohledaných poznatků o profesní autonomii, konceptu ošetrovatelské péče

Jako vstupní literatura byly prostudovány následující publikace:

Türk G, Karagözoğlu Ş, Adana F, Ülkü HH. Autonomy Levels and Professional Attitudes of Nurse Educators. *Florence Nightingale J Nurs.* 2021 February;29(1):22-29. doi: 10.5152/FNJN.2021.19198. PMID: 35929911; PMCID: PMC8137737.

Soares, S. G. A., Camponogara, S., & Vargas, M. A. O. (2020). What is said and unspoken about the autonomy of a nurse: (dis) continuity in discourses. *Revista Brasileira de Enfermagem*, 73(6), e20190401. <https://doi.org/10.1590/0034-7167-2019-0401>

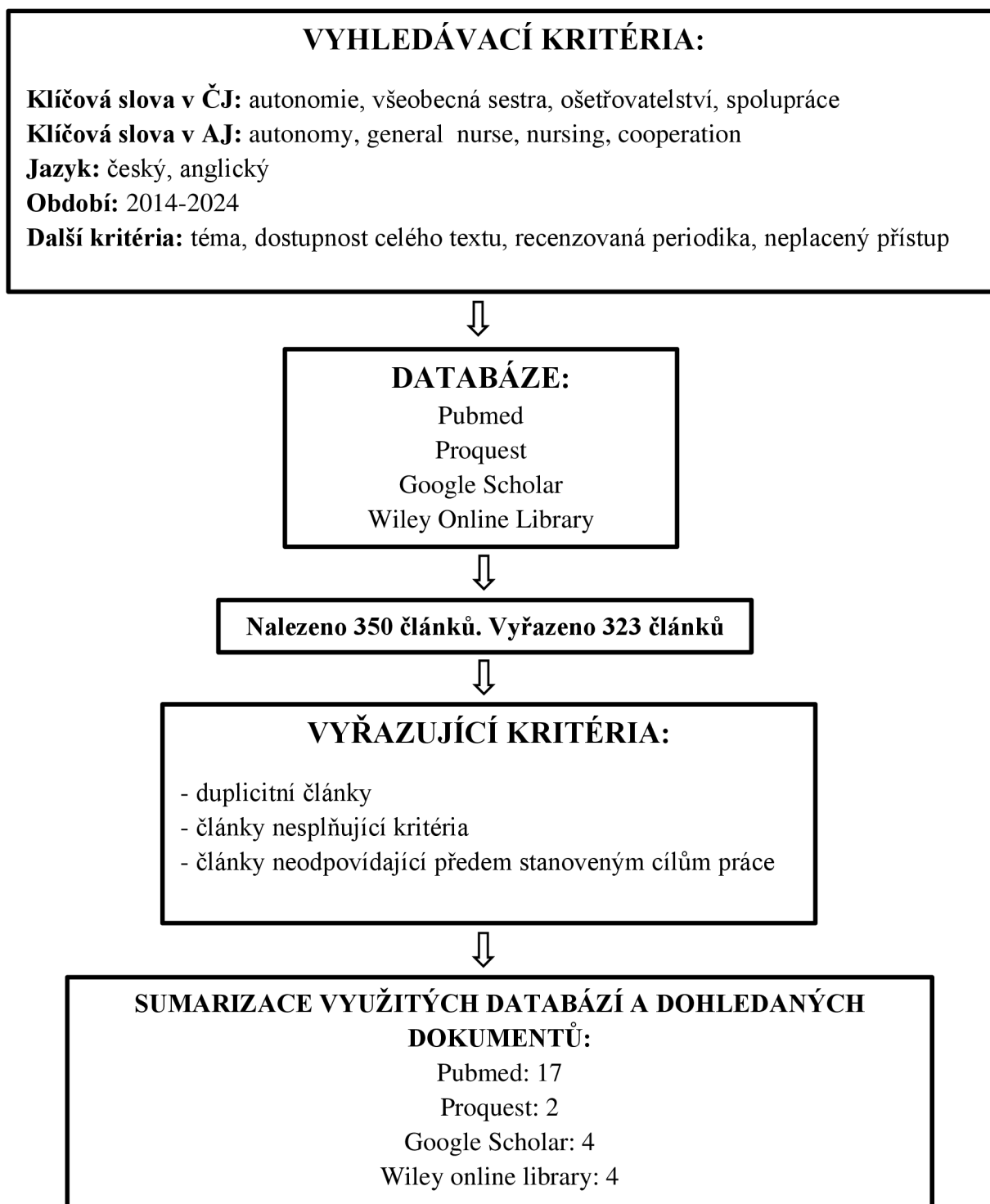
Gottlieb, L. N., Gottlieb, B., & Bitzas, V. (2021). Creating Empowering Conditions for Nurses with Workplace Autonomy and Agency: How Healthcare Leaders Could Be Guided by Strengths-Based Nursing and Healthcare Leadership (SBNH-L). *Journal of Healthcare Leadership*, 13, 169–181. <https://doi.org/10.2147/JHL.S221141>

Pursio, K., Kankkunen, P., Sanner-Stiehr, E., & Kvist, T. (2021). Professional autonomy in nursing: An integrative review. *Journal of Nursing Management*, 29(6), 1565–1577. <https://doi.org/10.1111/jonm.13282>

1. Popis rešeršní činnosti

V následujícím textu je podrobně popsána rešeršní činnost, podle které došlo k dohledání zdrojů pro tvorbu této bakalářské práce.

ALGORISTMUS REŠERŠNÍ ČINNOSTI

SUMARIZACE DOHLEDANÝCH PERIODIK A DOKUMENTŮ:

<i>Journal of Healthcare Leadership</i>	1 článek
<i>Journal of Education, Health and Sport</i>	1 článek
<i>Journal of Research in Nursing</i>	1 článek
<i>Revista Enfermagem UERJ</i>	1 článek
<i>Indian J Crit Care Med</i>	1 článek
<i>Rev Gaucha Enferm</i>	1 článek
<i>J Am Med Inform Assoc.</i>	1 článek
<i>Int J Environ Res Public Health</i>	1 článek
<i>Revista Brasileira de Enfermagem</i>	1 článek
<i>Med Care Res Rev</i>	1 článek
<i>J Nurs</i>	1 článek
<i>Journal of Nursing Management</i>	3 články
<i>BMC Nursing</i>	2 články
<i>International Journal of Environmental Research and Public Health</i>	1 článek
<i>Scientific Reports</i>	1 článek
<i>Nursing Open</i>	1 článek
<i>Cureus</i>	1 článek
<i>Iranian journal of nursing and midwifery research</i>	1 článek
<i>J Nurs Scholarsh</i>	1 článek
<i>Porto biomedical journal</i>	1 článek
<i>Research in Nursing & Health</i>	1 článek
<i>Nursing research and practice</i>	1 článek
<i>BMC Health Services Research</i>	1 článek
<i>Human Resources for Health</i>	1 článek

Pro tvorbu přehledové práce bylo použito 27 článků

2. Přehled aktuálně dohledaných publikovaných poznatků

Kapitola sumarizuje aktuálně dohledané a publikované poznatky o autonomii v práci sestry. Kapitola je rozdělena do dvou podkapitol. První podkapitola sumarizuje aktuálně dohledané a publikované poznatky o autonomii všeobecné sestry v práci. Druhá podkapitola sumarizuje aktuálně dohledané a publikované poznatky o profesní autonomii, konceptu ošetrovatelské péče.

2.1 Autonomie v práci všeobecné sestry

Sestry jsou považovány za páteř většiny zdravotnických systémů (Gottlieb, et al, 2021). Představují přibližně 59% zdravotníků dle Světové zdravotnické organizace (Costa et al, 2021). Pracovní spokojenost sester je silným prediktorem, že sestry zůstanou v profesi a budou těžit ze svých znalostí a dovedností a práce jim bude přinášet radost. Spokojenost sester podle Gottlieb a kol., souvisí s tím, že sestry mají svobodu a autonomii v jednání (Gottlieb, et al, 2021). Autonomie je vícerozměrný koncept, který sdružuje několik atributů, jako je kognitivní a intelektuální kapacita, emoční inteligence, sociální možnosti a podílí se na ní také fyzická kapacita jedince (Lima et al, 2022). Autonomie je charakteristickým rysem profesionality. Autonomie znamená přebírání odpovědnosti. V konečném důsledku znamená převzetí odpovědnosti a také rozhodování v profesním týmu (Costa et al, 2021).

Autonomie sestry je definována jako svoboda sestry jednat podle toho, co ví. U sester se promítá do schopnosti jednat na základě odborných znalostí a uplatnit úsudek o péči o pacienta a klinickém rozhodování (Rao et al, 2016). Autonomie je klíčovým prvkem pro dosažení plného profesního postavení a uznání (AllahBakhshian et al, 2016). Autonomie dosahují profesionálové, kteří ve své každodenní praxi rozvíjejí své aktivity kreativně, posilují svou profesi a mají velkou míru sebedůvěry (Soares et al, 2020). Profese nelze hodnotit odděleně od společností, ve kterých se nacházejí (Türk et al, 2021). Jsou ovlivněny kulturou a prostředím. Společnost umožňuje profesím, které jsou společensky perspektivní jejich nezávislé řízení (Türk et al, 2021). Sestry hrají důležitou roli v ošetrovatelském týmu a jsou schopny přijímat rozhodnutí. Vytváří a zajišťují etickou, respektující a humánní péči (Costa et al, 2021).

Všeobecná sestra by měla být v rozhodování o ošetrovatelské péči a v organizaci práce autonomní. Kompetentní všeobecná sestra dokáže správně posoudit situaci, efektivně se rozhodovat a rychle zvolit správné postupy. Umí předvídat důsledky svých činností. Klíčovými vlastnostmi sestry jsou přesnost, trpělivost, zodpovědnost, dělitelnost pozornosti,

manuální zručnost, dobrý psychofyzický stav a odolnost vůči stresu, která je v této práci nezbytná (Lewandowska et al, 2018).

Kontrola nad svou prací je spojena se spokojeností s prací. Autonomie pozitivně souvisí s kvalitou péče o pacienta (Gottlieb et al, 2021). Jak uvádí Türk a kol., mezi vzděláním a autonomií existuje silný vztah. Míra autonomie se zvyšuje úrovní a kvalitou vzdělávání. Autonomie je jedním z cílů vzdělávání. Autonomní vzdělání vyžaduje znalosti, odpovědnost, kritické myšlení rozhodování za různých podmínek (Türk et al, 2021).

Sestry v systému vzdělávání jsou podřízeny vysokoškolskému vzdělání a díky tomu se ošetrovatelství stalo profesí, které potřebuje vymezení v možnostech rozdělení pravomocí (Soares et al, 2020). Vzdělávání by mělo poskytovat jak obecné, tak specifické znalosti, které dodávají sestřím odpovědnost a umožňují jim aktivně se účastnit diskuse o své profesi. Ošetrovatelství podporuje rozvoj kompetencí sester, které jsou nezbytné pro autonomní praxi, a to v zájmu dosažení optimálních výsledků pro pacienty. Pracovní podmínky sestry jsou přímo závislé na autonomii v práci sestry (Soares et al, 2020). Náplň praxe sester zahrnuje diagnostiku a realizaci plánu péče o pacienta. Rozsah praxe se v jednotlivých státech značně liší (Labrague et al, 2022).

Autonomie v práci sestry se také dotýká míry autonomie pacientů. Všeobecné sestry by měly vystupovat jako ochránkyně a mentorky, s respektem k hodnotám a preferencím pacientů (Molina-Mola et al, 2020). Autonomie je klíčovým prvkem ošetrovatelské praxe, která zahrnuje obhajobu pacientů a kvalifikaci a odpovědnost za rozhodování související s přímou péčí o pacienta (Hong JY et al, 2021). Autonomie je pro sestry důležitá, protože jim umožňuje poskytovat kvalitní péči a lépe reagovat na individuální potřeby pacientů (Aghamohammadi et al, 2019).

Autonomie sestry se promítá do jednotlivých úkonů práce sestry a ovlivňuje tak celkovou péči o pacienta (Aghamohammadi et al, 2019). Všeobecné sestry hrají nezastupitelnou roli v zajišťování kvalitní péče o pacienty (Glerean et al, 2019). Cílem meziprofesionální spolupráce je vytvořit rovné příležitosti pro každého člena týmu, a to také pro sdílení znalostí v praktické i teoretické oblasti. A vytvářet prostředí naplněné vzájemnou důvěrou a respektem (Aghamohammadi et al, 2019). Autonomie souvisí se vzájemnou důvěrou, vzděláním, podporou vedení a spoluprací (Ylitörmänen et al 2019). Úroveň autonomie sester, definuje jejich budoucí profesní status (Gottlieb et al, 2021).

Sestry, které mají vyšší míru autonomie ve své praxi, poskytují vysoce kvalitní péči o pacienty. Větší autonomie je spojena se zvýšenou spokojeností s prací (AllahBakhshian et al, 2016).

Autonomie sester je komplexní koncept ovlivněný vzděláním, pracovním prostředím, typem péče, vztahy s pacienty i kolegy. Podpora autonomie sester je nezbytná pro kvalitní a efektivní péči, která respektuje potřeby pacientů i profesní principy. Sestrám umožňuje samostatně rozhodovat, aktivně se zapojovat do péče o pacienty a prosazovat změny v praxi (Silva et al, 2016). Podpora autonomie sester je důležitá pro kvalitní péči o pacienty a spokojenost sester. Vedení a kolegové hrají důležitou roli při podpoře autonomie sester. Je tak důležité vytvářet pracovní prostředí, které podporuje autonomii sester a umožňuje jim samostatně pracovat a rozhodovat se (Oshodi et al, 2019).

Soares SGA, Camponogara S, Vargas MAO (2020) uvádí ve své studii, že znalosti jsou nezbytnou podmínkou rozvoje autonomie sester v nemocničním prostředí, stejně jako pracovní podmínky. Tuto podmínku autonomie sester podporují také studie Costa RLM, Santos RM, Costa LMC (2021) a to tak, že autonomní praxe uspokojivě přispívá k výkonu sester. Podle Spetz J et al. (2016) autonomie sester na venkově naznačuje větší autonomii v praxi než ve městech. Türk et al. (2021) v rámci deskriptivní studie poukazuje na důležitost vzdělání pro autonomii v práci sestry a také ukazuje, že úroveň edukátorů sester (mentorů) je spojena s autonomií. Vysoká úroveň spolupráce mezi lékaři a sestrami a střední úroveň profesní autonomie mezi sestrami, je měřitelná u sester na jednotkách intenzivní péče (Aghamohammadi D, Dadkhah B, Aghamohammadi M, 2019), kdy větší autonomie sester na úrovni nemocnice byla významně spojena s nižší pravděpodobností 30denní mortality pacientů.

Studie Molina-Mula J, Gallo-Estrada J. (2020) řeší vztah autonomie sestry a pacienta, a potvrzuje, že rovnoměrné rozdělení odpovědnosti umožňuje pacientům rozhodovat o zdraví a nemoci. Vztah sestry-pacient by neměl sledovat změnu hodnot a zvyků pacienta, ale postavit sestru jako svědka prožívání procesu zdraví a nemoci u pacienta a rodiny (Molina-Mula et al, 2020).

Nizozemská studie Kieft et al. (2014) pojednává o tom, jak sestry a jejich pracovní prostředí ovlivňují zkušenosti pacientů s kvalitou péče. Diskutuje se v ní o důležitosti toho, aby sestry měly dovednosti a odborné znalosti k poskytování kvalitní péče. Sestry by měly být také schopny efektivně komunikovat s pacienty a budovat s nimi vztah. Pracovní prostředí by mělo sestry podporovat v jejich snaze o poskytování kvalitní péče. To zahrnuje dostatek personálu, dává sestrám kontrolu nad jejich praxí a poskytuje jim příležitost ke vzdělávání. Když sestry mohou pracovat v pozitivním prostředí, je pravděpodobnější, že pacientům poskytnou vysoce kvalitní péči.

Výsledky studie poukazují, že sestry mají významný dopad na zkušenosti pacientů a že jejich pracovní prostředí hraje klíčovou roli při formování těchto zkušeností (Kieft et al, 2014).

Hodnotově orientovaná filozofie Stenghts-Based Nursing and Healthcare Leadership (Gottlieb L, Gottlieb B, Bitzas V, 2021) vytváří posilující podmínky pro sestry s autonomií na pracovišti, řeší důležité mezníky agentury, autonomie, strukturálního zmocnění a psychologického zmocnění (Gottlieb et al, 2021).

Studie Jackson a Mabenc (2022) zkoumala vnímání role sester v různých prostředích a zjistila, že sestry vnímají svou práci jako komplexní a mnohostrannou. Identifikovala tři hlavní oblasti: klinickou práci (přímá péče o pacienty), manažerskou práci (podpora prostředí péče) a vzdělávání a výzkum. Vytvoření moderního modelu ošetrovatelské péče, zahrnující tyto oblasti, může sestřím pomoci řešit profesní problémy a posilovat soudržnost mezi různorodými rolami. Zdůrazňuje klíčovou roli sester v moderním zdravotnictví a ukazuje komplexní a mnohostranný charakter jejich práce. Model klinické, manažerské práce a vzdělávání a výzkumu, může sestřím lépe porozumět a zdůraznit jejich nezastupitelnou roli v péči o pacienty a fungování zdravotnických systémů (Jackson et al, 2022). Autonomie sestry se promítá do novodobých systémů zaváděných od praxe (Hong JY et al., 2021).

Studie Oshodi et al. (2019) prozkoumala vnímání a prožívání autonomie registrovanými sestrami v Anglii pomocí kvalitativní studie. Výsledky poukazují, že sestry vnímají autonomii jako komplexní koncept s mnoha aspekty, které zahrnovaly schopnost samostatně rozhodovat o péči o pacienty, řídit vlastní práci, pracovat bez nadměrného dohledu a být respektován pacienty i kolegy. Sestry popisovaly jak pozitivní tak i negativní zkušenosti s autonomií. Mezi pozitivní zkušenosti zahrnovaly pocit kontroly nad vlastní prací, uspokojení z práce s pacienty, pocit respektování a oceňování. Do negativních zkušeností zahrnovaly pocit omezování ze stran vedení a kolegů, nedostatek podpory ze strany vedení a kolegů a pocit, že jejich odborné znalosti nejsou respektovány pacienty a kolegy (Oshodi et al., 2019).

2.2 Profesní autonomie koncept ošetrovatelské péče

Profesní autonomie je multidimenzionální koncept, který je sporně zaměřován s hlavními koncepty, jako je nezávislost, samospráva a odpovědnost. V současné době je profesní autonomie považována za hlavní profesní prioritu ošetrovatelství při rozšiřování záběru ošetrovatelské praxe. Klinické a profesní autonomie jsou dvě hlavní kategorie profesní autonomie sester. Klinická autonomie je schopnost sester pracovat mimo oblast uznávané praxe a rozhodovat o léčbě pacienta. Profesní autonomie je přitom označována jako účast na vývoji a navrhování procesů péče s cílem zvýšit kvalitu ošetrovatelství a bezpečnost pacientů (Alruwaili et al, 2023).

Profesní autonomie sester znamená, že jsou schopny samy řídit svou práci a svobodně se rozhodovat. K tomu jim pomáhá morální a intelektuální autonomie. Profesní autonomie zahrnuje schopnost a svobodu činit vědomé volby mezi různými možnostmi, uvědomování si možností, ve kterých sestry mohou jednat a reflexi vlastního jednání, která jim umožňuje lépe se vypořádat s profesními rozhodnutími a volbami. Vnímání autonomie sestrami jim umožňuje být zodpovědné za vlastní práci, pracovat efektivněji a s větším uspokojením, lépe se vypořádat s náročnými situacemi a přispívat k rozvoji profese ošetrovatelství (Soares et al, 2020).

Profesní autonomie se liší od autonomie pacienta. Zatímco respektování autonomie pacienta znamená, že pacienti by měli mít co největší kontrolu nad svou péčí, respektování profesní autonomie znamená umožnit odborníkům, jako jsou všeobecné sestry, mít podstatnou kontrolu nad svou profesní praxí. Profesní autonomie všeobecných sester zahrnuje svobodu stanovovat vlastní standardy péče v rámci širokých mezí, prosazování těchto standardů mezi ostatními sestrami a uplatnit vlastní úsudek v praxi. Je důležitá pro zajištění kvalitní péče o pacienty, profesní spokojenosti sester a rozvoj profese ošetrovatelství. Je důležité, aby sestry měly možnost rozvíjet si svou profesní autonomii. Toho lze dosáhnout prostřednictvím vzdělání, mentorování a podpory ze strany kolegů a nadřízených (Pursio a kol, 2020).

Nedostatek profesní autonomie může vést k negativním důsledkům pro sestry i pacienty. Sestry s nízkým stupněm autonomie mohou zažívat stres, frustraci a vyhoření. To může vést k nižší kvalitě péče o pacienty a nebezpečí pro pacienty. Podpora profesní autonomie sester je důležitá pro zajištění kvalitní a bezpečné péče o pacienty. Existuje řada strategií, které mohou nemocnice a další organizace využít k podpoře profesní autonomie sester, například poskytování sestrami adekvátního vzdělání a přípravy, podpora sdíleného rozhodování mezi sestrami a pacienty (Rouhi-Balasi et al, 2020).

Profesní autonomie sester znamená, že mají svobodu a autoritu rozhodovat se o své práci na základě svých znalostí a dovedností. Jsou schopny jednat nezávisle bez zbytečných překážek, byrokracie a nutnosti schvalování. Mají zodpovědnost za udržování své kompetence a rozvoj profesních dovedností. Má mnoho pozitivních dopadů, jako snižuje morální stres sester, umožňuje jim lépe posoudit potřeby pacientů a včas jednat, podporuje jejich zapojení do řešení problémů a ovlivňování péče o pacienty a zvyšuje motivaci sester a spokojenost s prací. Existuje mnoho faktorů, které ovlivňují profesní autonomii sester. Například typ vedení, kdy podpůrné vedení má pozitivní vliv na autonomii, zatímco autokratické vedení ji snižuje (Pursio a kol, 2020).

Profesní dovednosti, kdy sestry s vyššími dovednostmi a znalostmi, mají větší autonomii. Meziprofesní spolupráce, při které je dobrá spolupráce mezi sestrami podporující autonomii. Zdravé pracovní prostředí, které je důležité pro autonomii sester, pokud je pozitivní a podporující. Osobní kompetence, do kterých patří kritické myšlení, řešení problémů a komunikační dovednosti. Vzdělání a zkušenosti s ošetřovatelstvím, zvyšující autonomii. A v neposlední řadě ocenění a uznání, kdy při jeho nedostatku a ignorování znalostí sester dochází ke snižování autonomie. Je důležité podporovat profesní autonomii sester, aby mohly poskytovat co nejlepší péči o pacienty a zároveň dosahovat profesní spokojenosti. Toho lze dosáhnout prostřednictvím podporujícího vedení, investic do vzdělávání a rozvoje sester a vytvářením pozitivního pracovního prostředí (Pursio a kol, 2020).

Sestry mají sice ve své praxi profesní a klinickou autonomii, ale jejich autonomie má také určité hranice. Například všeobecné sestry musí vykonávat svou praxi v právním a etickém kontextu, kterým se řídí jejich profese. Musí dodržovat zásady a postupy zdravotnické organizace, ve které pracují. Kromě toho mohou být nuceny konzultovat s dalšími zdravotnickými pracovníky při přijímání určitých rozhodnutí týkajících se péče o pacienty. Ošetřovatelské povinnosti ve zdravotnických zařízeních jsou stále komplikovanější, což vyžaduje autonomii v jejich profesním postavení. Profesní autonomie předpokládá, že ošetřovatelský personál stanoví své vlastní zásady a jedná samostatně na základě vlastního profesního úsudku, a znamená, že sestry mohou činit vlastní profesní rozhodnutí a mají právo a odpovědnost jednat v souladu s profesními standardy ošetřovatelství (Alruwaili et al, 2023).

Profesní autonomie sester je definována jako schopnost mít právo a odpovědnost za výkon své práce rozhodovat o potřebách pacienta a svobodě jednání. Důležitým faktorem profesní autonomie u sester je rozhodovací schopnost, která vede k ustavení na základě odborných znalostí (Aghamohammadi et al, 2019). Profesní autonomie sester je komplexní

koncept s mnoha rozměry. Sestry vnímají autonomii jako svobodu rozhodovat se o své práci, řídit se vlastními profesními znalostmi a hodnotami a pracovat bez nadměrného dohledu nebo omezení (Rouhi-Balasi et al, 2020).

Profesní autonomie sester, definovaná jako svoboda a zodpovědnost rozhodovat se o své práci na základě znalostí a dovedností, je nezbytná pro dosažení optimálních výsledků péče o pacienty a spokojenosti sester. Sestry s větší autonomií jsou pravděpodobněji schopny implementovat nejnovější poznatky do praxe, což vede ke zlepšení kvality péče. Navíc autonomní sestry zažívají větší pracovní spokojenost a nízkou míru fluktuace. Podpora autonomie sester však vyžaduje komplexní přístup, který zahrnuje více než jen pouhé udělení větší svobody. Faktory jako sdílené rozhodování, mentorování, vzdělávání, podpůrné vedení, nízké pracovní zatížení, stresové prostředí, dostatečné zdroje a personál a uznání znalostí sester hrají klíčovou roli v posilování autonomie a jejich benefitů. Investice do profesní autonomie sester je investicí do kvalitní péče o pacienty a spokojenosti sester. Vytvoření pracovního prostředí, které podporuje autonomii sester, je zodpovědností vedení, zaměstnavatelů a celého systému zdravotní péče (Alruwaili et al, 2023).

Profesní interakce a dobré vztahy mezi sestrami mají důležitý vliv na pracovní spokojenost sester. Týmová práce sester a vztahy na pracovišti, souvisejí s jejich setrváním v profesi. Spokojenost sester s prací zlepšuje důvěra a uznání ze stran kolegů. Nezdvořilost na pracovišti oslabuje spolupráci a bezpečnou praxi. Špatné vztahy sester mohou způsobit odchod sester z jejich profese, proto je důležité, aby vedoucí sester a sestry, podporovaly pozitivní vztahy na ošetrovatelských jednotkách. Spolupráce je založená na týmové práci a má důležitý vliv na pracovní prostředí sester. Dobrá komunikace je zapotřebí pro efektivní přenos informací a pro usnadnění správného rozhodování v péči o pacienta. Management hraje zásadní roli při vytváření a udržování pracovního prostředí bez konfliktů. Vztahy se spolupracovníky, klienty a příbuznými klientů a pacientů, zvyšují pracovní náplň, zatímco podpůrné kolegiální vztahy a spokojenost s pracovním postavením, jsou důležitými faktory ovlivňující záměr sester zůstat v profesi (Ylitörmänen et al 2019).

Týmová práce je klíčová pro zajištění bezpečné a kvalitní péče o pacienty. Vzhledem k náročnosti péče o kriticky nemocné pacienty je nezbytný přístup založený na spolupráci (Aghamohammadi et al, 2019).

Ylitörmänen et al (2019) ve své studii uvádí, že týmová práce se staví jak na spokojenosti s prací, tak na nespokojenosti s prací. Tato studie byla provedena s cílem zjistit, zda existuje vztah mezi spoluprací mezi sestrami a spokojeností sester. Zjištění odhalila, že spolupráce mezi sestrami a spokojeností s prací spolu úzce souvisí. Dobrá spolupráce ve

skupinách sester zvyšuje spokojenost s prací a tím snižuje pravděpodobnost fluktuace sester. Sestry s pozitivnějšími zkušenostmi se spoluprací jsou spokojenější, což by mělo mít pozitivní vliv na výsledky sester, bezpečnost pacientů a pohodu sester v práci. Autoři studie doporučují další výzkum, aby zjistili, zda existují rozdíly ve spolupráci a spokojenosti s prací, v různých zdravotnických zařízeních nebo v různých zemích (Ylitörmänen et al 2019). Spokojeností sester s prací se zabývala také Ománská studie Labrague et al. (2022), která zjistila, že kvalitní meziprofesní spolupráce zvyšuje míru spokojenosti s prací a snižuje fluktuaci sester. Žádoucí pracovní prostředí poskytuje atmosféru pro posílení meziprofesní spolupráce, která přispívá ke zlepšení výsledků v oblasti bezpečnosti pacientů a vyšší spokojenosti s prací (Labrague et al, 2022).

Pracovní prostředí sestry představuje zásadní organizační prvek, který podporuje nebo naopak nepodporuje profesionální ošetrovatelskou praxi. V příznivém pracovním prostředí se sestry cítí spokojeně. Příznivé pracovní prostředí zvyšuje efektivitu práce, podporuje bezpečnost pacientů, například zmírnění rizika pádu a prevence zranění způsobené v rámci hospitalizace i mimo, zvyšují celkovou kvalitu péče. Pozitivní pracovní prostředí usnadňuje pracovní posílení, motivaci, angažovanost a výkon, to vede k vysoké spokojenosti sester. K dalším pozitivním výsledkům pozitivního prostředí patří duševní pohoda, zlepšení psychického zdraví. Nemocnice s příznivým pracovním prostředím umožňují sestřím poskytovat holistickou ošetrovatelskou péči, která je zásadní pro snížení výskytu nekvalitní péče (Labrague et al, 2022).

Meziprofesní spolupráce se zaměřuje na vytvoření rovných příležitostí pro všechny členy týmu, aby se mohli v atmosféře vzájemné důvěry a respektu, dělit o své vědomosti a odborné znalosti. Cílem je vzájemná spolupráce různých zdravotnických profesí v péči o pacienta. Koncept spolupráce sestry a lékaře jde nad rámec pouhé spolupráce v jednom prostředí. Vyžaduje sdílený cíl, povinnost poskytovat pacientům péči nejvyšší kvality a řešit jejich problémy. Navázání efektivní profesní spolupráce mezi sestrami a lékaři je nezbytné vzhledem k jejich klíčové roli v péči o pacienta a jeho léčbě (Aghamohammadi et al, 2019).

Mezi výhody efektivní spolupráce mezi lékařem a sestrou patří zlepšení výsledků pacientů, kdy včasná a správná diagnostika onemocnění a léčba, snižuje riziko vzniku komplikací a urychluje tak uzdravení, a zvýšení spokojenosti s prací a lepší pracovní prostředí pro lékaře i sestry vede ke zmírnění stresu a vyhoření. Špatná komunikace mezi sestrami a lékaři má důsledky na zhoršení stavu pacientů (nárůst rizika vzniku komplikací, prodloužení hospitalizace a léčby), nárůst nákladů na zdravotní péči (opakovaná vyšetření) a chronický konflikt na pracovišti, kdy dochází k narušení vzájemné důvěry a respektu (Elsous et al,

2017). Kvalita spolupráce s lékaři je klíčovým faktorem pro spokojenost sester a jejich motivaci k setrvání v profesi (Galletta et al, 2016).

Jedním z neúčinnějších způsobů, jak snížit stres, je podpora týmové práce. Podporou týmové práce dochází k poskytování efektivní péče a dosažení společných cílů prostřednictvím spolupráce, komunikace a interakce. Vzhledem ke společnému oboru práce sester a lékařů, je jejich mezioborová spolupráce nevyhnutelná. Zlepšení spolupráce mezi lékaři a sestrami může docházet ke zlepšení výsledků pacientů, snížení lékařských chyb, zvýšení pracovní motivace, snížením pracovního tlaku a zachováním bezpečnosti pacientů. Špatná spolupráce může vést k pracovnímu vyhoření, zvýšenému počtu lékařských chyb a nepříznivým výsledkům u pacientů (Parizad et al, 2021).

Lékaři a sestry hrají v systému zdravotní péče klíčové role, které se vzájemně doplňují. Efektivní spolupráce mezi nimi je nezbytná pro dosažení co nejlepších výsledků pro pacienty a zároveň pro zajištění spokojenosti. To vše se děje v rámci fungujícího týmu, kde každý člen má své specifické znalosti a dovednosti, které přispívají k celkové péči o pacienta. Otevřená a transparentní komunikace mezi lékaři a sestrami je základem efektivní spolupráce. Pravidelná výměna informací, vzájemný respekt a naslouchání, jsou klíčové pro předcházení nedorozumění a zajištění koordinované péče o pacienta (Elsous et al, 2017).

Spolupráce mezi sestrami a lékaři prokazatelně zlepšuje výsledky pacientů. Nižší úmrtnost, menší počet komplikací, kratší doba plicní ventilace a snížený výskyt proleženin jsou jen některé z benefitů (Aghamohammadi et al, 2019). Spolupráce mezi sestrou a lékařem zahrnuje sdílení práce v péči o pacienty, společné rozhodování o léčebných postupech a vzájemnou komunikaci (Elsous et al, 2017). Spolupráce mezi nimi zvyšuje nejen jejich spokojenost s prací, ale také spokojenost pacientů a má zásadní význam pro pozitivní výsledky léčby, čímž zlepšuje kvalitu zdravotní péče (Kim Y et al, 2022). Nedostatek profesního vztahu mezi lékaři a sestrami může u sester vést k syndromu vyhoření a stresu. Nízká míra spolupráce je také faktorem pro zvýšení etického stresu sester (Elsous et al, 2017).

Íránská studie Parizad et al. (2021) zkoumala pracovní stres u sester na JIP při práci a vztah mezi profesní autonomií a spoluprací mezi sestrou a lékařem. Výsledky poukazují, že sestry prožívají při práci mírný stres, může to být způsobeno tím, že jsou sestry přesvědčeny, že pozitivní vlastnosti pro zlepšení komunikace s ostatními mohou snížit konflikty na pracovišti. Profesní autonomie sester na JIP je vysoká (Parizad et al, 2021). Výsledky profesní autonomie sester pracujících na JIP se shodovaly se studií Aghamohammadi et al. (2019).

Skutečná meziprofesní spolupráce vyžaduje, aby obě strany dokázaly činit nezávislá rozhodnutí a měly pravomoc tato rozhodnutí realizovat. Pro efektivní spolupráci sestry a lékaře je nezbytné, aby si obě profese uvědomovaly své profesní hranice a zároveň si udržovaly správný vztah. Spolupráce mezi sestrami a lékaři je nezbytná pro zajištění kvalitní péče o pacienty. Vzájemný respekt, sdílení informací a otevřená komunikace mezi oběma profesemi jsou klíčové faktory pro efektivní spolupráci. Podpora těchto faktorů může vést k pozitivním změnám v pracovním prostředí a v konečném důsledku i ke zlepšení péče o pacienty (Galletta et al, 2016). Specializované úkoly sester a lékařů vyžadují autonomii (Aghamohammadi et al, 2019).

Studie Alruwailiho a Abuadase (2023) se zabývá profesní autonomií sester v saúdskoarabských jednotkách intenzivní péče. Autoři diskutují koncept profesní autonomie a její důležitost pro sestry. Provedli kvantitativní studii s použitím dotazníku k posouzení úrovně autonomie sester v těchto jednotkách. Sestry v této studii hlásily mírnou míru autonomie, s větší autonomií při rozhodování o péči o pacienty ve srovnání s provozem jednotky. Faktory ovlivňující autonomii, kterými jsou vyšší vzdělání a zkušenosti, byly spojeny se zvýšenou profesní autonomií sester. Studie zdůrazňuje důležitost profesní autonomie pro sestry, protože jim umožňuje dělat nezávislá rozhodnutí a poskytovat péči o pacienty způsobem, který považují za nejlepší. Zjištění naznačují potřebu podporovat rozvoj profesní autonomie sester v saúdskoarabských jednotkách intenzivní péče, což by mohlo vést ke zlepšení péče o pacienty a spokojenosti sester. Autoři studie zjistili, že na úroveň autonomie sester má vliv řada faktorů, včetně demografických údajů, vzdělání, zkušeností a pracovního prostředí. Nabízí doporučení pro podporu profesní autonomie sester, jako je vzdělávání, mentoring a vytváření podpůrného pracovního prostředí (Alruwaili et al, 2023).

Samostatnost sester v práci úzce souvisí s jejich spokojeností a kvalitou poskytované péče. Autonomie, ať už v rámci profese nebo v mezioborové spolupráci, zahrnuje zodpovědnost za rozhodování. Meziprofesní spolupráce a profesní autonomie sester se vzájemně ovlivňují a společně ovlivňují výsledky péče pacientů, náklady na péči, míru fluktuace personálu a duševní i fyzické zdraví sester. Efektivní spolupráce mezi lékaři a sestrami je klíčová pro zajištění kvalitní péče. Profesní autonomie sester umožňuje individuální přístup k pacientům (Aghamohammadi et al, 2019).

Bez neustálého zlepšování autonomie sester přetrvává riziko konfliktu sester a lékařů, což může přispívat k vyhoření a nespokojenosti sester v práci. Je třeba jejich přínos více zviditelnit při posuzování plánu zdravotní péče o pacienty (Wenpeng You et al, 2023).

Spolupráce mezi sestrami a lékaři na jednotkách intenzivní péče (JIP) je nezbytná pro dosažení optimálních výsledků pro pacienty. Efektivní spolupráce vyžaduje jasné definování rolí a zodpovědností, vzájemnou důvěru a respekt, otevřenou komunikaci, sdílené rozhodování a podporu týmové práce. Investice do rozvoje a posilování spolupráce má prokazatelně pozitivní dopad na kvalitu péče o pacienty, spokojenost personálu a celkovou efektivitu fungování JIP. Vzájemný respekt mezi sestrami a lékaři, sdílení znalostí a aktivní snaha o koordinaci jsou klíčové pro dosažení nejlepších výsledků pro pacienty. Podpora kultury sdílení informací a týmové práce dále posiluje spolupráci a vede k optimální péči (Yoshiyasu Ito et al., 2024).

Studie Aghamohammadi et al. (2019) zkoumala spolupráci sester a lékařů a profesní autonomii sester na jednotkách intenzivní péče v Íránu. Zúčastnilo se jí 126 sester a bylo provedeno dotazníkové šetření. Výsledky studie poukazují, že spolupráce mezi sestrami a lékaři na JIP v Íránu je dobrá, ale profesní autonomie sester by se mohla zlepšit. Přístup sester ke spolupráci s lékaři ovlivňuje struktura pracoviště. Pro dosažení lepších výsledků pacientů je nutná lepší komunikace a spolupráce mezi lékaři a sestrami. Výsledky studie nemusí být nutně relevantní pro Českou republiku a jiné země. Na spolupráci a autonomii sester může mít vliv mnoho dalších faktorů, které tato studie nezohlednila (Aghamohammadi et al, 2019).

Studie, Kim Y et al. (2022) a Galletta et al. (2016), se zabývají vlivem spolupráce mezi sestrami a lékaři na spokojenost sester. Obě studie shledaly, že kvalitní spolupráce je klíčovým faktorem pro spokojenost sester a snižuje jejich záměr fluktuovat z profese. Studie Kim Y et al. (2022) se zaměřila na korejské sestry pracující jako asistentky lékaře. Zjistila, že spolupráce s lékaři, morální distres a profesní autonomie byly všechny významně spojeny s pracovní spokojeností sester. Sestry s vyšší úrovní spolupráce a autonomie a nižší úrovní morálního distresu hlásily vyšší spokojenost. Studie Galletta et al. (2016) se zaměřila na sestry v Itálii. Zjistila, že kvalita spolupráce s lékaři na úrovni celého týmu byla pro sestry klíčová a snižovala jejich záměr fluktuovat. Sdílené zkušenosti sester v rámci jednoho týmu, včetně vnímání spolupráce s lékaři, ovlivňovaly jejich celkovou spokojenost s profesí. Výsledky obou studií se navzájem podporují. Obě studie ukazují, že spolupráce mezi sestrami a lékaři je důležitým faktorem pro spokojenost sester a jejich setrvání v profesi. Tyto studie zdůrazňují, že je důležité, aby vedení organizací aktivně podporovalo spolupráci mezi sestrami a lékaři. Implementace strategií zaměřených na posílení této spolupráce může vést k větší spokojenosti sester, snížit fluktuaci a celkově zlepšit fungování organizace (Kim Y et al, 2022, Galletta et al, 2016).

Studie Melkamu E. & Yetwale A. (2020) se zabývala postojem sester a porodních asistentek ke spolupráci s lékařem. Studie zjistila, že více než polovina sester a porodních asistentek mělo k týmové péči s lékaři dobrý postoj. Je důležité poznamenat, že více než třetina z nich také hodnotila svůj postoj ke spolupráci s lékaři jako špatný. Tyto rozdíly mohly být způsobeny řadou faktorů, včetně časového období, ve kterém byly studie provedeny, vzdělávacího zázemí sester a porodních asistentek a kulturního kontextu, ve kterém byly studie provedeny. Studie byla provedena v jediné nemocnici v Etiopii a zjištění nemusí být zobecnitelná do jiných prostředí. Celkově zjištění této studie naznačují, že jsou nutné intervence ke zlepšení postojů sester a porodních asistentek ke spolupráci s lékaři. Tyto intervence by mohly zahrnovat vzdělávání a školení o výhodách týmové péče, jakož i příležitosti pro sestry a porodní asistentky ke spolupráci s lékaři v klinických podmínkách.

Studie Molina-Mula a Gallo-Estrada (2020) zkoumala vztah mezi všeobecnými sestrami a pacienty a zaměřila se na jeho vliv na kvalitu péče a autonomii pacienta při rozhodování. Studie zdůrazňuje potenciální rozpor, ve kterém jsou všeobecné sestry vnímány jako autoritativní postavy, zatímco pacienti jsou vnímáni jako pasivní příjemci péče. Tato dynamika může omezovat rozhodovací pravomoc pacienta. Studie zdůrazňuje důležitost zapojení pacienta do jeho péče a rozvoje pozitivního přístupu k léčbě. Studie naznačuje nedostatek aktivní participace pacientů na rozhodování, přičemž všeobecné sestry zdůvodňují svá rozhodnutí bez ohledu na preference pacientů. Dobré vztahy mezi všeobecnými sestrami a pacienty jsou nezbytné, kdy silný a pozitivní vztah může vést ke kvalitnější péči a větší spokojenosti pacientů. Důraz by měl být kladen na sdílené rozhodování, kde ideální vztah mezi sestrou a pacientem umožňuje pacientům aktivně se podílet na rozhodování o své péči. Výsledky studie poukazují, že pozitivní vztahy mezi všeobecnými sestrami a pacienty jsou spojeny s kratšími hospitalizacemi a vyšší spokojeností pacientů. Zdůrazňuje, že cílem vztahu mezi sestrou a pacientem by nemělo být změnit pacientův systém hodnot nebo zvyky. Všeobecné sestry by se měly vyvarovat vnucení vlastních hodnot. Méně zkušené sestry vnímají lékaře jako konečné autority v rozhodování. Zkušené sestry si uvědomují svůj vliv na volby lékařů. Uvědomují si souvislost mezi participací pacientů a informovanými rozhodnutími. Studie zdůrazňuje potřebu dalšího výzkumu (Molina-Mula et al, 2020).

Studie Silva et al (2016), zkoumá mezilidské vztahy v ošetrovatelském týmu a jejich dopad na kvalitu péče o pacienty. Autoři se zaměřují na identifikaci slabých a silných stránek těchto vztahů v nemocničním prostředí. Mezi slabé stránky patří nedostatky v komunikaci, nejasné pokyny a neefektivní sdílení informací. Tyto bariéry mohou vést k nedorozuměním, frustraci a konfliktům. Další slabinou je nedostatek podpory ze strany kolegů a nadřízených,

což může vést k pocitům izolace a vyčerpání u všeobecných sester. Silné stránky zahrnují spolupráci, vzájemný respekt a důvěru mezi kolegy. Tyto faktory vedou k efektivnější péči o pacienty a spokojenosti v práci. Empatie a aktivní naslouchání jsou klíčové pro budování pozitivních vztahů mezi sestrami, pacienty a dalšími členy ošetrovatelského týmu. Mezilidské vztahy v ošetrovatelském týmu ovlivňují kvalitu péče o pacienty. Pozitivní vztahy vedou k lepší koordinaci péče, zvýšené spokojenosti pacientů a snížení rizika chyb. V rámci výsledků studie je zdůrazněna důležitost budování silných a pozitivních mezilidských vztahů v ošetrovatelském týmu. Efektivní komunikace, vzájemná podpora, empatie a aktivní naslouchání jsou klíčové faktory pro dosažení kvalitní péče o pacienty a spokojenosti v práci. Tato studie se zaměřuje na mezilidské vztahy v ošetrovatelském týmu v nemocničním prostředí. Z výpovědí je patrné, že subjekty touží po týmu, jehož pomoc je oboustranná a umí naslouchat kritice a chápat ji jako konstruktivní. Je důležité zohlednit, že dynamika a specifické faktory se mohou lišit v závislosti na typu pracoviště a kulturním kontextu (Silva et al, 2016).

2.3 Význam a limitace aktuálně dohledaných publikovaných poznatků

Téma této přehledové bakalářské práce předkládá aktuálně dohledané poznatky o autonomii sester. Téma se zaměřuje na hlavní cíl o autonomii v práci sestry. Hlavní cíl je rozdělen do dvou dílčích cílů, o autonomii v práci všeobecné sestry a profesní autonomii jako konceptu ošetrovatelské péče. Pro vyhledávání článků byly použity databáze PubMed, Proquest, Google Scholar, Wiley Online Library. Kritériem pro výběr článků bylo datum publikace, relevance tématu, recenzovaná periodika, meta analýza a dostupnost plného textu.

První dílčí cíl se zaměřoval na autonomii v práci všeobecné sestry. Španělské studie autora Soares SGA et al z roku 2020 poukazuje na to, že znalosti jsou nezbytnou podmínkou autonomie a její rozvoj. Tyto výsledky podporuje také autor Costa et al (2021) ve své studii, a to tak, že k výkonu sester přispívá autonomní praxe. Podle Spetz et al. (2016) autonomie sester na venkově naznačuje větší autonomii v praxi než ve městech. Na důležitost vzdělání pro autonomii sestry také poukazuje studie Türk et al (2021), ve které také navíc poukazuje na spojení úrovně edukátorů sester (mentorů) s autonomií. Kvantitativní studie Alruwailiho a Abuadase (2023) poukazuje na faktory ovlivňující autonomii při rozhodování v péči o pacienta, a to vyšší vzdělání a zkušenosti, na jednotce intenzivní péče. Tyto faktory jsou spojeny se zvýšenou profesní autonomií sester. Anglická studie Oshodi et al. (2019) zkoumala vnímání a prožívání autonomie registrovanými sestrami pomocí kvalitativní studie.

V druhém dílčím cíli se sumarizovaly aktuální dohledané poznatky o profesní autonomii, konceptu ošetrovatelské péče. Profesní autonomie je považována za prioritu ošetrovatelství. Vztahem mezi všeobecnou sestrou a pacienty se zabývala studie autorek Molina-Mula a Gallo-Estrada (2020). Studie zdůrazňuje důležitost zapojení pacienta do jeho péče a rozvíjení tak pozitivního přístupu k léčbě. Pozitivní vztahy jsou také spojené s kratšími hospitalizacemi a vyšší spokojeností pacientů. Korejská studie autora Ylitormanen et al (2019) uvádí, že spolupráce ve skupinách sester zvyšuje spokojenost s prací a tím snižuje pravděpodobnost fluktuace sester. Pozitivní spolupráce sester vede ke spokojenější práci a pozitivnímu vlivu na bezpečnost pacientů a pohodu sester. Podporuje tedy výsledky studie autorek Molina-Mula a Gallo-Estrada (2020). Studie autora Aghamohammadiho et al (2019) poukazuje na dobrou spolupráci mezi sestrou a lékařem na JIP v Íránu, ale profesní autonomie by se mohla zlepšit. Spolupráci sestry s lékařem se zabývala také korejská studie autora Kim Y et al, (2022), která zjišťovala vliv spolupráce sestry s lékařem, morální distres a profesní autonomii, na pracovní spokojenost sester. Spolu se studií Galletta et al. (2016) se shodují, že kvalitní spolupráce mezi sestrami a lékaři hraje klíčovou roli v uspokojení sester a v tom, zda se rozhodnou v oboru setrvat.

Sumarizace aktuálně dohledaných poznatků o autonomii v práci všeobecné sestry a profesní autonomii, jako konceptu ošetrovatelské péče, byla provedena z 27 zahraničních výzkumných studií z Koreje, Brazílie, Anglie, Portugalska, Íránu, Ameriky, Ománu a Etiopie. Poznatky z této práce by mohly být přínosem pro všeobecné sestry, které se chystají vykonávat klinickou praxi v zahraničí, a to tím, že jim pomohou lépe porozumět kontextu profesní autonomie v různých zemích, identifikovat strategie pro dosažení větší autonomie v jejich vlastní práci a zdůraznit důležitost autonomie pro kvalitní ošetrovatelskou péči.

Limitací této bakalářské práce je použití pouze zahraničních zdrojů, které mohou stěžovat implementování dohledaných poznatků na české všeobecné sestry a do českého zdravotnictví. Některé ze studií pracovaly s malým počtem respondentů, proto výsledky bakalářské práce nemusí být zobecnitelné na širší populaci. Výzkumy v Brazílii, Ománu a Etiopii se týkaly pouze jedné nemocnici v zemi, to ztěžuje výsledky práce, které mohou být nedostatečné a nemusí být zobecnitelné pro celou zemi. Výzkumy v Íránu a Koreji se týkaly hlavních nemocnic v zemi, které poskytují péči velkému počtu pacientů. To naznačuje, že výsledky mohou mít určitou relevantnost pro širší populaci. Limitací této práce je absence relevantních českých výzkumů, které by umožnily srovnání výsledků zahraničních výzkumů s českou praxí. Bez relevantních českých studií je obtížné říci, zda se závěry této práce týkají českého zdravotnického systému. Absence českých studií v této oblasti naznačuje potřebu dalšího výzkumu v České Republice. Výsledky této práce mohou být cenným příspěvkem k pochopení autonomie v práci všeobecné sestry a profesní autonomie, a může sloužit jako podklad pro další výzkum. Některé výzkumy neposkytují informace o specifických odděleních, na kterých se výzkum prováděl, to ztěžuje posoudit, zda se závěry týkají i sester z jiných oddělení v nemocnici. Například není zřejmé, zda se stejné problémy, s nimiž se setkávají sestry na lůžkových odděleních a JIP, vyskytují i u sester na operačních sálech nebo na ambulanci.

ZÁVĚR

Pro tvorbu přehledové bakalářské práce bylo zvoleno téma autonomie v práci sestry. Hlavním cílem bakalářské práce bylo sumarizovat aktuálně dohledané a publikované poznatky o autonomii v práci sestry. Hlavní cíl byl rozdělen do dvou dílčích cílů, které byly splněny.

Prvním dílčím cílem se sumarizovaly aktuálně dohledané poznatky o autonomii v práci všeobecné sestry. Výsledky dohledaných studií poukazují, že autonomie sestry je klíčová pro kvalitní péči o pacienty a spokojenost sester. Klíčovou roli v jejím rozvoji hraje vzdělání a úroveň vzdělávání, které je pro autonomii důležité. Nezbytnou podmínkou pro rozvoj autonomie sestry, jsou znalosti. Vzdělávání je jedním z důležitých cílů autonomie, úroveň vzdělávání a znalostí podporuje míru autonomie a tím také spokojenost sester a kvalitu péče o pacienta. Spokojenost sester se odvíjí od respektování jejich hodnoty a podpora ze strany kolegů i vedení. Pandemie Covid-19 zdůraznila důležitost profese sester a zároveň prohloubila jejich pracovní zátěž, čímž vedla k nárůstu stresu, úzkosti a vyčerpání. Je proto nutné, aby se zaměstnavatelé a společnost aktivně zasadily o zlepšení pracovních podmínek sester a pomohly jim vyrovnat se s psychickými nároky profese. Pracovní prostředí podporuje míru autonomie a spokojenosti sester. Příznivé pracovní prostředí zvyšuje efektivitu práce. Autonomie sestry je komplexní téma s mnoha faktory, které ji ovlivňují. Vzdělání, spolupráce a pozitivní vztahy jsou klíčové pro podporu autonomie sestry a kvalitní péči o pacienty. Další výzkum je nutný k pochopení specifických faktorů, které ovlivňují autonomii sestry v různých kontextech.

Druhým dílčím cílem se sumarizovaly aktuálně dohledané poznatky o profesní autonomii, konceptu ošetrovatelské péče. Výzkumné studie poukazují na to, že spolupráce ve skupinách sester a pozitivní vztahy na pracovišti snižují fluktuaci a zvyšují spokojenost s prací. Investice do vzdělání a podpora spolupráce s lékaři by mohly zlepšit profesní autonomii sester. Pozitivní vztahy mezi sestrou a pacientem vedou ke kvalitnější péči a větší spokojenosti pacientů. Kvalitní péče o pacienty závisí na efektivní spolupráci mezi lékaři a sestrami, která je založena na vzájemném respektu a sdílení informací. Autonomie sester hraje v tomto procesu klíčovou roli, jelikož jim umožňuje samostatně se rozhodovat a aktivně se podílet na péči o pacienty. Spolupráce sestry s lékařem je důležitá pro spokojenost sester, bezpečnost pacientů a jejich pohodu. Pro dosažení optimální péče o pacienty je nezbytná úzká spolupráce mezi sestrami a lékaři. Vzájemný respekt, sdílení informací a otevřená komunikace mezi oběma profesemi představují klíčové pilíře efektivní spolupráce. Podpora

těchto faktorů v pracovním prostředí povede k pozitivním změnám a v konečném důsledku i ke zlepšení péče o pacienty. Pro budování silných pozitivních mezilidských vztahů v ošetrovatelském týmu jsou klíčové efektivní komunikace, empatie, vzájemná podpora a aktivní naslouchání. Posilování profesní autonomie sester a vnímání smysluplnosti jejich práce hraje klíčovou roli v udržení stability v tomto klíčovém povolání a zajištění kvalitní péče o pacienty. Profesní spokojenost sester je úzce spjata s jejich autonomií a pracovním prostředím, které podporuje spolupráci a respektuje individuální potřeby. Aby sestry mohly plně rozvíjet svůj potenciál a poskytovat pacientům špičkovou péči, je nezbytné, aby jim zaměstnavatelé a celá společnost zajistili adekvátní podporu. To zahrnuje investice do jejich vzdělávání, rozvoje a podpory psychického a fyzického zdraví, které je v náročné profesi sestry klíčové. Investice do rozvoje sester a budování podpůrného pracovního prostředí se tak stávají investicí do budoucnosti celého zdravotnického systému.

REFEREČNÍ SEZNAM

Aghamohammadi D, Dadkhah B, Aghamohammadi M. Nurse-Physician Collaboration and the Professional Autonomy of Intensive Care Units Nurses. *Indian J Crit Care Med.* 2019 Apr;23(4):178-181. doi: 10.5005/jp-journals-10071-23149. PMID: 31130789; PMCID: PMC6521826.

Alruwaili, M. M., & Abuadas, F. H. (2023). Professional autonomy among nurses in Saudi Arabian critical care units. *BMC Nursing*, 22(1), 224. <https://doi.org/10.1186/s12912-023-01390-x>

Costa RLM, Santos RMD, Costa LMC. The professional autonomy of nursing in pandemic times. *Rev Gaucha Enferm.* 2021 Jun 18;42(spe):e20200404. English, Portuguese. doi: 10.1590/1983-1447.2021.20200404. PMID: 34161548.

Elsous, A., Radwan, M., & Mohsen, S. (2017). Nurses and Physicians Attitudes toward Nurse-Physician Collaboration: A Survey from Gaza Strip, Palestine. *Nursing Research and Practice*, 2017, 7406278. <https://doi.org/10.1155/2017/7406278>

Galletta, M., Portoghese, I., Carta, M. G., D'Aloja, E., & Campagna, M. (2016). The Effect of Nurse-Physician Collaboration on Job Satisfaction, Team Commitment, and Turnover Intention in Nurses. *Research in Nursing & Health*, 39(5), 375–385. <https://doi.org/10.1002/nur.21733>

Gottlieb, L. N., Gottlieb, B., & Bitzas, V. (2021). Creating Empowering Conditions for Nurses with Workplace Autonomy and Agency: How Healthcare Leaders Could Be Guided by Strengths-Based Nursing and Healthcare Leadership (SBNH-L). *Journal of Healthcare Leadership*, 13, 169–181. <https://doi.org/10.2147/JHL.S221141>

Hong JY, Ivory CH, VanHouten CB, Simpson CL, Novak LL. Disappearing expertise in clinical automation: Barcode medication administration and nurse autonomy. *J Am Med Inform Assoc.* 2021 Feb 15;28(2):232-238. doi: 10.1093/jamia/ocaa135. PMID: 32909610; PMCID: PMC7883990.

Ito, Y., Oe, R., Sakai, S., Fujiwara, Y., & Kishimoto, H. (2024). Intensive Care Unit Nurses' Professional Autonomy: A Scoping Review. *Cureus*, 16(3), e57350. <https://doi.org/10.7759/cureus.57350>

Jackson, J., Maben, J., & Anderson, J. E. (2022). What are nurses' roles in modern healthcare? A qualitative interview study using interpretive description. *Journal of Research in Nursing : JRN*, 27(6), 504–516. <https://doi.org/10.1177/17449871211070981>

Kieft, R. A., de Brouwer, B. B., Francke, A. L., & Delnoij, D. M. (2014). How nurses and their work environment affect patient experiences of the quality of care: a qualitative study. *BMC Health Services Research*, 14, 249. <https://doi.org/10.1186/1472-6963-14-249>

Kim, Y., Oh, Y., Lee, E., & Kim, S. J. (2022). Impact of Nurse-Physician Collaboration, Moral Distress, and Professional Autonomy on Job Satisfaction among Nurses Acting as Physician Assistants. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(2), 661. <https://doi.org/10.3390/ijerph19020661>

Labrague, L. J., Al Sabei, S., Al Rawajfah, O., AbuAlRub, R., & Burney, I. (2022). Interprofessional collaboration as a mediator in the relationship between nurse work environment, patient safety outcomes and job satisfaction among nurses. *Journal of Nursing Management*, 30(1), 268–278. <https://doi.org/10.1111/jonm.13491>

Lewandowska, A., Lichota, L., Lewandowski, T., & Laskowska, B. (2018). Perception of nursing as a scientific discipline and nurse profession by students of nursing. *Journal of Education, Health and Sport*, 8(2), 106-119.

Lima, A. M. N., da Silva Martins, M. M. F., Ferreira, M. S. M., Fernandes, C. S., Schoeller, S. D., & Parola, V. S. O. (2022). From the challenge of assessing autonomy to the instruments used in practice: A scoping review. *Porto Biomedical Journal*, 7(4), e153. <https://doi.org/10.1097/j.pbj.0000000000000153>

Melkamu, E., & Yetwale, A. (2020). Attitude of nurses and midwives towards collaborative care with physicians in Jimma University medical center, Jimma, South West Ethiopia. *Human Resources for Health*, 18(1), 94. <https://doi.org/10.1186/s12960-020-00531-6>

Molina-Mula J, Gallo-Estrada J. Impact of Nurse-Patient Relationship on Quality of Care and Patient Autonomy in Decision-Making. *Int J Environ Res Public Health*. 2020 Jan 29;17(3):835. doi: 10.3390/ijerph17030835. PMID: 32013108; PMCID: PMC7036952.

- Oshodi, T. O., Bruneau, B., Crockett, R., Kinchington, F., Nayar, S., & West, E. (2019). Registered nurses' perceptions and experiences of autonomy: a descriptive phenomenological study. *BMC Nursing, 18*, 51. <https://doi.org/10.1186/s12912-019-0378-3>
- Parizad, N., Lopez, V., Jasemi, M., Gharaaghaji Asl, R., Taylor, A., & Taghinejad, R. (2021). Job stress and its relationship with nurses' autonomy and nurse-physician collaboration in intensive care unit. *Journal of Nursing Management, 29*(7), 2084–2091. <https://doi.org/10.1111/jonm.13343>
- Pursio, K., Kankkunen, P., Sanner-Stiehr, E., & Kvist, T. (2021). Professional autonomy in nursing: An integrative review. *Journal of Nursing Management, 29*(6), 1565–1577. <https://doi.org/10.1111/jonm.13282>
- Rao AD, Kumar A, McHugh M. Better Nurse Autonomy Decreases the Odds of 30-Day Mortality and Failure to Rescue. *J Nurs Scholarsh.* 2017 Jan;49(1):73-79. doi: 10.1111/jnu.12267. Epub 2016 Nov 4. PMID: 28094907; PMCID: PMC5460530.
- Rouhi-Balasi, L., Elahi, N., Ebadi, A., Jahani, S., & Hazrati, M. (2020). Professional Autonomy of Nurses: A Qualitative Meta-Synthesis Study. *Iranian Journal of Nursing and Midwifery Research, 25*(4), 273–281. https://doi.org/10.4103/ijnmr.IJNMR_213_19
- Silva, M. P., Medeiros, S. M., & Quental, L. L. C. (2016). Relacionamento interpessoal da equipe de enfermagem: fragilidades e fortalezas [Interpersonal relations among nursing staff: fragilities and strengths][Relación interpersonal del equipo de enfermería: debilidades y fortalezas]. *Revista Enfermagem UERJ, 24*(5), 7657.
- Soares, S. G. A., Camponogara, S., & Vargas, M. A. O. (2020). What is said and unspoken about the autonomy of a nurse: (dis) continuity in discourses. *Revista Brasileira de Enfermagem, 73*(6), e20190401. <https://doi.org/10.1590/0034-7167-2019-0401>
- Spetz J, Skillman SM, Andrilla CHA. Nurse Practitioner Autonomy and Satisfaction in Rural Settings. *Med Care Res Rev.* 2017 Apr;74(2):227-235. doi: 10.1177/1077558716629584. Epub 2016 Aug 3. PMID: 26825943.
- Türk G, Karagözoğlu Ş, Adana F, Ülkü HH. Autonomy Levels and Professional Attitudes of Nurse Educators. *Florence Nightingale J Nurs.* 2021 February;29(1):22-29. doi: 10.5152/FNJJN.2021.19198. PMID: 35929911; PMCID: PMC8137737.

You, W., Cusack, L., & Donnelly, F. (2023). A lack of nurse autonomy impacts population health when compared to physician care: an ecological study. *Scientific Reports*, *13*(1), 12047. <https://doi.org/10.1038/s41598-023-38945-6>

Ylitörmänen, T., Turunen, H., Mikkonen, S., & Kvist, T. (2019). Good nurse-nurse collaboration implies high job satisfaction: A structural equation modelling approach. *Nursing Open*, *6*(3), 998–1005. <https://doi.org/10.1002/nop2.279>

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

WHO	Světová zdravotnická organizace
JIP	Jednotka intenzivní péče